

Zanimive vesti iz življenja naših ljudi po ameriških naselbinah

Polletna seja glavnega odbora S. N. P. Jednote, ki je bila zadnji teden, je trajala štiri dni. Vse delo glavnega odbora je bilo usmerjeno, kako pomagati članom, ki so v stiski radi ekonomske depresije, da se obdrži nazadovanje članstva in obdrži solventnost jednote. Glavni tajnik je poročal, da je SNPJ v zadnjih šestih mesecih dobila 1,119 novih članov, z izgubila pa je skupaj 6,324 članov v obeh oddelkih. Pri tem je še čez 5,000 članov na pasivni listi. Večina pasivnih članov je v starosti 19 do 23 let, in v članski dobi tri do 5 let, kar pomeni, da so to mladi člani, za katere navadno očete plačujejo esesmente. Brezposelnost je odgovorna za 99 odstotkov izgube članstva. Drugi vzroki so: prepri, osebnosti, politika, prikrajšana bolniška podpora, itd. Jednota je plačala v zadnjih šestih mesecih 506 operacij, 35 odškodnin in 41 odpravnin. Iz upravnega sklada si je morala sposoditi Jednota \$10,000, da založi poškodninski sklad. Bolniški sklad je v prvi polovici leta nazadovao za \$11,470.32 kljub omenjenim podporam. Izplačano je bilo \$283,000 bolniške podpore. Skupni finančni napredek SNPJ v prvih šestih mesecih letos znaša \$186,776.03. Dne 3. junija, 1932, je knjižno premoženje Jednote znašalo \$5,420,425.58. Od te svote je \$4,695,537 v smrtinskem skladu. Defaltrirani bondi, ki ne plačujejo več obresti, so narasli na \$600,000. Sklene se, da se članom, tudi brezposelnim, posujejo na posestva, posejilnicam in stavbinskim društvom se ne dovoli posojil. Vsi uradniki in uslužbenici Jednote so si prostovoljno znižali plače.

Okrajna veleporota v Chicagi je zadnji teden opustila Vero Carl in njenega brata Ivana Grlica v zadevi umora njenega moža Geo. Carla, ki so ga našli ustreljenega pred nekaj tedni v ozadju njegove grocerijske prodajalne. Carlova nasilna smrt je ostala torej nerešena.

Rose Svete, stara 18, let, stanujoča v Waukeganu, se je 5. avgusta ubila med vožnjo v avtu. Dva mladeniča, ki sta bila v njo, sta bila ranjena. Ranjka zapušča mater, sestro, brata in več drugih sorodnikov.

Gostilničarja Johna Dragana v Milwaukee, je zadel mrtvoud na vseh delih telesa, razven na levi roki. Nahaja se v domači oskrbi.

V Fontenac, Kansas je umrl John Jarc, pionir naselbine, star 81 let, ki je bival tam celih 50 let. Doma je bil iz Podboršta pri Mirni peči. Zapušča pet sinov in dve hčeri.

Ileana Habsburg je dobila večera prvorojenca

Dunaj, 14. avgusta. Najnovjši dedič 900 let stare Habsburške hiše je bil rojen danes, ko je princezinja Ileana, najmlajša hčerka bivšega romunskega kralja povila svojemu možu, Antonu Habsburgu osem funtov težko dete. Pri rojstvu je bila navzoča romunska kraljica in kraljica Marija iz Jugoslavije, sestra mlade matere. Grad, kjer je napovedala štorkla svoj obisk, je bil gosto zastražen z orožniki in detektivi, tako da je gledalo, kot bi zbruhnila revolucija. Soproga Ileana, Anton, je znan zrakoplovec.

Propaganda za starostno zavarovalnico v polnem teku po državi Ohio

Columbus, Ohio, 13. avgusta. Propaganda, da se predloži prihodnjemu rednemu zasedanju državne postavodaje predlog za starostno zavarovalnico, je sedaj v polnem teku, in vsi odbori so organizirani. Glavni stan organizacije se nahaja v Springfieldu. V tej organizaciji se nahajajo delavske unije in bratska društva, kot Eagles, Moose in drugi. Vsa država bo v kratkem razdeljena v okraje, po katerih se bo pobiralo podpise. Člani glavnega odbora za starostno zavarovalnico so: Thomas Donnelly, tajnik Ohio State Federation of Labor, H. Lee Hall, predsednik Ohio United Mine Workers; Joseph Dowling iz Daytonia, znani demokratični bоре Clevelandski člani organizacije so med drugimi: sodnik Oscar Bell, sodnica Grossman, Max Hayes, Jas. F. Mally, sodnik McMahon in kongresman Sweeney. Vsak kandidat za državno postavodajo bo dobil vprašanje, ali je za starostno zavarovalnico ali ne. Podpiralo se bo le one, ki se ugodno izjavijo.

Hiša slovenskega farmarja do tal pogorela

Pretekli petek okoli 10. ure dopoldne je pristavila Mrs. Jennie Pečjak, soproga slovenskega farmarja John Pečjaka v Geneva, Ohio, vse potrebno na peč za kosilo, nakar je družina odšla na oddaljen konec farme k poljskemu delu. Nekako pred 11. uro je mimo vozeči se poštar opazil ogenj v hiši, o čemur je obvestil soseda Frank Keržiča. Vest o ognju se je bliskoma raznesla, in na početnicah se nahajajoči Mr. Jim Slapnik, je hitel po družino na polje. John in Jennie sprva niti verjeti nista mogla, da je požar objel njuno poslopje na prijazni River cesti, toda ko sta prišla iz polja proti domu, je požar že storil svoje delo. Hiša je že do tal pogorela. S pomočjo Keržičevih in drugih sedosodov so ogenj omejili vsaj toliko, da se ni lotil sosednjih gospodarskih poslopj. Hiša je popolnoma zginila s površja. Ostala je le kamenita klet. Drevje okoli dvajset čevljev okoli hiše je vse osmojeno, med njimi mnogo sadnega drevja. Družina Pečjak je izgubila vse, kar je lastovala. Od radia, peči in postelji pa do kuhinjske posode, vse je uničil požar v primerno kratkem času. Mrs. Pečjak, ki je sestra poznanege Mr. Anton Vehovca, nam je pripovedovala, da so hoteli baš te dni enkrat hišo na novo barvati. Zguba je krita deloma z zavarovalnico. Družina začasno stanuje pri Keržičevih. V nedeljo si je mnogo ljudi iz Clevelanda ogledalo pogorišče.

Zopet Potter slučaj

Pomožni državni pravdnik Frank Cullitan je izjavil, da bo predložil jesenski poroti, ki se snide septembra meseca, nove dokaze glede umora bivšega councilmana Potterja in da bodo sledile potem nove obtožbe.

Zrakoplovne tekme

Mednarodne zrakoplovne tekme se pričnejo v Clevelandu 27. avgusta. Nad 400 zrakoplovecv je že pripravljenih.

Novi odvetniki

319 dijakov je z uspehom prestalo skušnjo za odvetnike te dni v Columbu. Med njimi jih je 89 iz Clevelanda.

Hoover se je izjavil, da bo najstrožje proti vsake-mu naseljevanju

Washington, 13. avgusta. Predsednik Hoover je v svojem sprejemnem govoru povdarjal zlasti sledeče točke: Je za spremembo prohibicijske postavbe, da se prepričajo sedanje zlorabe. Nasprotuje, da bi se vojni dolgov zbrisali. Je za visoko colnino. Hoover je za močno armado in mornarico, da noben "tujji sovražnik" ne more doseči ameriške zemlje. Je za privatne izkoristi vodnih sil, nasprotuje vladni lastnini. Deloval bo za mednarodni mir za podlagi sklenjenih pogodb, in ne bo naredil nobene pogodbe, glasom katere bi se Amerika zavezala, da bi z oboroženo silo kjerkoli posredovala. Glede naseljevanja tujcev v Ameriko se je izjavil, da absolutno nasprotuje, da bi se naseljevanje zopet odprlo, in bo gledal, da se bodo obstoječe naselniške postavbe z največjo strogostjo spolnoval. Nadalje je Hoover zahteval reorganizacijo vladnih uradov, zdravo denarno valuto, spremembo postav glede bank in sodnij, da se otvarjajo nova pristanišča, da se pogozduje zemlja in gradijo nove ceste, toda vse to, je dejal Hoover, se mora narediti z veliko manjšimi stroški, kot se je delalo doslej. Izjavil je tudi, da se bo z vsjo silo upiral, da bi se odpre gostilne v Zedinjenih državah, in da mora zvezna vlada izvajati policijsko moč glede prohibicije v onih državah, ki ne želijo pijače.

Farmarji nemirni v zapadnih državah

Le Mars, Iowa, 13. avgusta. Poročila o nasilju prihajajo iz zapadnih delov države Iowa, kjer se je mnogo farmarjev združilo, da za 30 dni ne bodo prodajali poljskih pridelkov, ako se ne dvignejo cene. Farmarji so napadli nekega prodajalca mleka, kateremu so uničili 300 funtov smetane. Veliko pomanjkanje mleka, smetane, masla in jajec preti temu okraju.

Rojstni dan

V nedeljo je prijazna Mrs. Marie Gramc, soproga poznanege farmarja Jos. Gramca v Geneva, Ohio, praznovala svoj rojstni dan in je ob tej priliki posetilo njen prijazni dom številno prijateljev iz Clevelanda in okolice, in več naših ljudi je prišlo tudi iz Girarda. Gostoljubni in delavni Mrs. Gramc tudi mi želimo ob tej priliki mnogo let trdnega zdravja, zadovoljnosti in uspeha!

Hren in garaža

Kdor pozna prijazno farmo našega Toneta Debevca v Madisonu, ta se gotovo spominja obilnega in bujnega hrena, ki je rasel na dvorišču Tonetove farne. Zlepa niste dobili v okolici takega polja izvrstnega hrena. No in ta hren se je moral sedaj umakniti — garaži. Tone gradi na istem prostoru zidano garažo za svoj 1912 Ford in za truck. Naš slovenski odvetnik Mr. Leopold Kushlan, ki se nahaja tam na početnicah, pridno pomaga!

Maschke in Hoover

Ko so Maurice Maschket, republikanskega bosa v Clevelandu vprašali, kaj misli o govoru Hooverja, je izjavil, da se mu zdi, da je imel Hoover mojsterski govor. To bo potrdila tudi zgodovina, ki bo ohranila ta govor kot največje mojstersko državniško delo. Mojster mojstra hvali.

Španska z naporom potlačila nevarno vstajo, ki je pretila republiki

Madrid, 13. avgusta. Ni se dosti poročalo ostalemu svetu, s kakšno nevarno revolto se je imela pečati Španska pretečeni teden. Ker je pa armada večinoma ostala lojalna, je bila vlada v stanu vstajajo v kalu zadržati, in ima vlada danes zopet kontrolno v rokah, razven v nekaterih krajih južne Španske. V Madridu je mirno, le v mestu Seville še nevarno tli. Toda ko je vlada večerj poslala kar štiri regimente pehote in številne oddelke strojnih pušk, se je moral voditelj upornikov podati. Vlada je poklicala celo marokanske regimente iz Afrike. Prijet je bil vodja upornikov, general Sanjurjo. Namen upornikov je bil upeljati najprvo republikansko diktatorstvo, pozneje pa diktatorstvo spremeniti v kraljevino. V Madridu je bila večerj potlačena zadnja iskra vstaje, ko je bilo ubitih osem oseb, dvanajst ranjenih in nad 100 aretiranih. Gotovo pa ni, če je sedanja vlada trdno na krmilu, in je mogoče, da zbruhne nova vstaja.

Hoover "rešuje"

Washington, 14. avgusta. Predsednik Hoover je prišel do prepričanja, da je v resnici treba nekaj narediti proti depresiji. Odlučil je dan 26. avgusta, ko bo sklical razne narodne voditelje ne posvetovanje, ki naj pravljajo, kako se je mogoče znebiti krize. Na ta dan je poklical Hoover v Washington 159 takezvanih "finančnih prvakov," izbranih izmed krogov finance, industrije in poljedelstva. Njim je dal predsednik nalogo, da naznanijo vojsko depresiji in jo uničijo. Znamenito pri tem je, da Hoover ni povabil delavskih voditeljev. Izbrani so le bankirji in veliki industrijski voditelji. Hoover pravi, da je to "silnen pritisk možganov Amerike na depresijo."

Profiti prohibicije nad 17 tisoč milijonov

New York, 13. avgusta. Hall Tillitt, znani pisatelj, piše v svoji najnovejši knjigi, kateri je dal naslov "Cena prohibicije," da znašajo dobitki prodajalcev žganja, pive in vina v dvanajstih letih, odkar je nastala prohibicija, najmanj \$17,000,000,000, ali štirikrat toliko kot znaša ves proizvodnja Zed. držav. Tillitt je preiskal poslovanje prohibicije tudi pred 10. leti, in je bil tedaj zelo zadovoljen s prohibicijo, toda danes je popolnoma drugega mnenja. Tillitt piše, da večina profita je šla, da se financirajo veliki zločini. Tillitt pravi, da ljudje v Ameriki danes plačujejo en tisoč milijonov dolarjev več za vsakovrstno pijačo, kot bi plačevali, če ne bi imeli prohibicije.

Jcs. Mihaljevich doma

Mr. Jos. Mihaljevich od tvrde Mihaljevich Bros., potniške agenture, se je pretekli teden vrnil z obiska v domovini, kamor je vodil večjo skupino neših izletnikov. Pripovedoval nam je, da ga je najbolj presenetilo tekom obiska v domovini, ko je v Čazmi, Hrvatska, in pozneje v Dalmaciji, ko se je mudil v neki hiši na obisku, zaslišal petje Josephine Lauschetove in Mary Udovicheve po radiu. Petje ljubkih pevke je bilo potom plošč in radia razposiljano po vsej Jugoslaviji.

Kaj pravijo ameriški uredniki o govoru Hooverja glede prohibicije

Philadelphia Public Ledger: Upamo, da odločna izjava Hooverja glede 18. amendmenta tudi pride na svoje pravo mesto. Boston Herald: Izjavil se je z nenavadno silo proti 18. amendmentu, in ta izjava je najbolj važna stvar. New York Sun: Ta predsednikov načrt je sistem Dwight Morrow, razven kar se tiče saloonov. Atlanta Constitution: Hoover skuša zbrati skupaj suhe glasove s tem, da napada stališče demokratov glede prohibicijske planke, na drugi strani pa vabi mokre glasove, ko odobruje demokratsko stališče. Chicago News: Govor je produkt zmognega, iskrenega in jakozavednega državnika. Chicago Tribune: Mi mislimo, da je prepričel govor narod, da je Hoover iskren, ker je ob istem času nadstrankarski in svečano odgovoren. Kansas City Star: Ali ni rešitev prohibicijskega vprašanja bolj praktična po Hooverjem načrtu kot po Rooseveltovem? St. Louis Post-Dispatch: Hoover molči o rešitvi gospodarske krize, desi bi moral o tem največ govoriti. Milwaukee Journal: Posvečen besede, s katerimi je Hoover zavrnil svoj govor, nikakor ne morejo zakriti dejstva, da on zastopa principe in načrte, ki so pripravili in speljali ameriški narod v strašno katastrofo. Salt Lake City Desert News: V govoru Hooverja smo pogrešali nekaj, po čemur kriči lačni ameriški narod.

Viadukt, ki bo veljal \$75,000,000

San Francisco, 13. avgusta. Preko San Francisco zaliva bodo zgradili v najkrajšem času ogromen most, ki bo vezal mesto z Oaklandom. Inženirji so večerj odobrili zadnje načrte, glasom katerih bo most veljal \$75,000,000. Delo bo vzelo tri leta in pol in bo pri delu stalno zaposljenih 6,000 delavcev. Zvezna vlada bo pomagala pri projektu.

Zadušnica

V torek, 16. avgusta, se vrši ob 8. uri zjutraj v cerkvi sv. Jeronima na Lake Shore boulevardu maša zadušnica v spomin dvehletnice smrti pokonega Anton Jančarja. Prijatelji in sorodniki ranjkega so prijazno prošni, da se udeležijo.

Lepa nagrada

Boris Kushlan, sin Mrs. Mary Kushlan, 6415 St. Clair Ave., je dobil prvo nagrado v svoti \$10, ker je napravil najboljši napis za neko gledališko predstavo v mestu.

Dal aretirati taščo

Charles Harding iz bližnjega mesta Dover je dal aretirati svojo taščo, ker je preveč jezikava. Taščo je morala položiti \$300.00 varščine, da bo držala jezik za zobmi. Kaj pa če zob nima?

Več denarja

Da so ljudje začeli več kupovati, je tudi znamenje to, da je v bankah več denarja, kot poroča zvezna rezervna banka. Vložki zadnji teden so se zvišali \$6,000,000.

Sprememba sej

Naznanja se članstvu društva Euclid št. 29 S. D. Z., da se bodo seje odslej naprej vršile vsako tretjo nedeljo v mesecu v špelkotovih prostorih. — Tajnik.

Delavci v boju proti znižanim plačam. Pivo se v kratkem vrne?

Boston, 13. avgusta. Predsednik American Federation of Labor, William Green, je danes govoril na konvenciji hotelskih uslužbencev in med drugim izjavil, da se morajo železniške organizacije do skrajnosti boriti proti ponovnemu nameravanemu znižanju delavskih plač v velikosti 15 odstotkov. Nadalje je priporočal, naj delavska federacija sprejme predlog za peturni delovnik in za šesturno delo na dan. Green je tudi omenil, da je opazil posamezne slučaje, ko se delo zboljšuje in odpira, toda splošnega odpiranja delavnic in tovaren pa ni še nikjer. Upanje pa ima, da ni več daleč čas. Green je tudi izjavil, da je American Federation of Labor tekom treh let gospodarske depresije ponovno prišla na dan s predlogi, ki bi znatno olajšali stanje, ako bi bili upoštevani. Končno je izjavil, da je absolutno prepričan, da se bo v kratkem vrnilo postavno dobro pivo, ker bo javnost prisilila kongres k temu koraku.

Slovenski mladenič Leo Kresse utonil v Erie jezeru

V nedeljo popoldne je utonil nadepolni slovenski mladenič Leo Kresse v bližini Willoughby, eno miljo in pol vzhodno od izliva reke Chagrin River v jezero. Leo je popoldne igral baseball v Willoughby, in po končani igri so odšli igralci na privatno posestvo Mr. George Browna, da se okopljejo v jezero. Leo je hotel splezati na neko skalo v vodi in se je povzpel navzgor, ko mu je spodrsnilo, da je padel v vodo, kjer je z glavo zadel ob neko drugo skalo, da se je moral močno pobiti. Pokazal se ni več nad vodo. Njegovi tovarši so se takoj potopili, da ga prinesejo na površje, toda zaman, kajti podvodni tok je moral truplo zanesi naprej. Obveščena je bila rešilna postaja v Fairportu, 12 milj naprej vzhodno, odkoder so z avtomobilom pripeljali rešilni čoln in moštvo. Truplo so dobili 45 minut pozneje, ko je zginilo pod vodo. Skušali so takoj z umetnim dihanjem, toda očividno je bilo že prepozno. Ranjki Leo Kresse je bila poznana osebnost v naselbini, vzor mladenič, dober sportnik in družabnik. Star je bil šele 24 let, in je sin jako dobro poznane Kressetove družine na 1228 Addison Rd. Udejeval se je tudi v politiki ter je bil kot načelnik svojega demokratičnega preoktka v 23. vardi zelo dobro poznan in priljubljen. Ranjki Leo je bil rojen v Clevelandu, in tu zapušča starše, enega brata Harry, tri sestre, Mary Birtič, Josephine Seelye in Emmo. Bil je član društva Baraga, Red Katoliških Borštarnjev in društva Ore. Pogreb se vrši iz hiše žalosti na 1228 Addison Rd., pod vodstvom Frank Zakrajšček. Pogreb ranjkega se vrši v četrtek zjutraj. Naše prav globoko sožalje žalostnim staršem, katere je zguba dobrega sina globoko potrla!

Smith svari

Al Smith je izjavil, da ni resnica, kot trdi Hoover, da v Ameriki ni lačnih. To zimo bo Amerika morala krmiti 13,000,000 brezposelnih, in da med njimi ni lačnih, tega nihče ne more trditi.

17 oseb ubitih, stotine ranjenih v strašnem tornadu v Texasu

Houston, Texas, 14. avgusta. V silnem tropičnem tornadu, ki se je dvignil nad obrežnimi pokrajinami države Texas, je bilo danes 17 oseb ubitih, 250 ranjenih, stotine jih pogrešajo, in povzročena je bila škoda, ki znaša milijone dolarjev. Število mrtvih še vedno narašča, ko prihajajo zakasnela brzojavna poročila. Tornado je deloval v razdalji do 100 milj. Poslednost tega tornada je, da je divjal skoro dve uri. Veter je pihal z brzino 70 milj na uro. Najbolj prizadeto mesto je Angleton, 50 milj južno od Houstona. Najmanj 100 ljudi je bilo ubitih ali ranjenih v tem mestu, toda natančnih poročil še ni mogoče dobiti, ker je vsa brzojavna zveza prekinjena, in do mesta ni mogoče priti radi blata in padlih dreves ob potih. Župan je apeliral na Rdeči Križ za pomoč prebivalstvu, in poslal na governerja apel, da pošlje državno gardo, da varuje prebivalce pred roparji in tatovi. Računa se, da je nad 6,000 družin ostalo brez strehe.

Suhači za Hooverja

Washington, 14. avgusta. Dr. Edwin C. Dinwiddie, eksekutivni tajnik narodne prohibicijske stranke, je danes uradno odobril Hooverja kot kandidata. Dinwiddie je izjavil, da je za sedaj to njegovo osebno mnenje in izjava, toda računa se, da bo prohibicijska stranka pri svojem prvem zborovanju tudi odobrila Hooverja kot kandidata. Ako Hoover torej ponuja odpravo prohibicije, in mu pri tem pomagajo pristajali prohibicije, potem mora biti nekaj narobe s Hooverjevo iskrenostjo.

Policist, ki je ubil veterana, je bil ubit

Washington, 14. avgusta. Policist George W. Shinault, ki je 23. julija, ko je predsednik Hoover dal napasti taborišče veteranov, ubil veterana Hushka iz Chicage, je bil danes sam ubit. Policija je dobila klic, da se v neki hiši blizu Union postaje tepejo. Poslan je bil policist Shinault se z nekim drugim policistom na lice mesta. Ko se je Shinault približal hiši, je padel strel, radi katerega je Shinault kmalu potem umrl.

Kača povzročila smrt nadsto Indijancev

Bombay, 14. avgusta. Kakih 100 ljudi je danes utonilo, ko se je prevrnil prevozni parnik v bližini mesta Kolhapur. Ko je prevozni parnik pljul po vodi, je nenadoma skočila z nekega drevesa na plavajočem otoku velika kača na parnik. Ljudje so prestrašeni bežali na drugi konec parnika, kar je povzročilo, da se je parnik nagnil in pogreznil. Le kakih 20 ljudi se je rešilo.

Ne bo kandidat

Podgoverner države Ohio, William G. Pickrel, se je odpovedal svojemur uradu in ne bo kandidat v jeseni. Izjavil se je, da ga privatni posli zadržujejo. Namestnika mu bo imenovala demokratska državna konvencija koncem meseca.

Skušnija za "Domna"

V torek, 16. avgusta, ob 8. uri zvečer se vrši skušnija za igro "Domen" v Slov. Narodnem Domu. Prosi se igralce in igralke, da so točno na mestu.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROCNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$5.50 Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00 Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland po razpisu: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00; četrt leta \$1.75
Za Evropo celo leto \$7.00, pol leta \$3.50.
Posamezna številka 5 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. FIRC, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

83 No. 1st, Mon., Aug. 15th, 1932

Hoover sprejme nominacijo

Predsednik Hoover je bil šele zadnji četrtek ob 9. uri zvečer obveščten, da ga je republikanska stranka ponovno imenovala za predsedniškega kandidata. To je bilo uradno obveščtenje, dočim je bil Hoover nominiran v resnici že 16. junija. Dali so mu torej dva meseca časa, da ustvari govor, v katerem mora pokazati, kaj je naredil, odkar je predsednik, in kaj misli narediti, v slučaju ponovno izvolitve, v prihodnjih štirih letih.

Kdor študira dva meseca na enem samem govoru, ta ima čas, da govor olepša, opili in prinese na dan vse govorniške fine, vse obljube, načrte in programe v izbrani besedi, in to je storil tudi predsednik Hoover v četrtek zvečer v obliki meri.

Kdor je imel priliko poslušati govor Hooverja potom radia ali kdor je drugi dan čital njegov govor v časopisih, ta je dobil seveda najlepši vtis sijajnih del, katere je Hoover tekom svojega govora naredil, in dobil je tolažilno bodočnost, ko je poslušal ali čital, kaj vse Hoover obljublja storiti za Ameriko v prihodnosti.

Res, boljši govor ne bi mogel priti iz ust Norman Thomasa ali Williama Fosterja. Tako spretno je Hoover risal in črtal preteklost za nami in za seboj. Takoj v začetku se je opravičil, da on nikakor ni kriv razmer, v katerih živimo, povdarjal je, da se imamo zahvaliti njegovi večji roki in vodstvu, da nismo zalezli v še veliko večje blato in katastrofo, kot pa se sedaj v njej nahajamo.

Hoover je stal na straži 24 ur na dan, da se je ameriški narod vzdržal na površju. Dočim so propadali narodi po širnem svetu, ko so se vršile krvave bitke brezposelnih po Evropi, ko povsod po svetu vlada največja mizerija, pa je Amerika lahko srečna, da ni hušje, kot je. In zahvaliti se ima Hooverju, je rekel Hoover.

Nobenih nemirov ni v Ameriki, in dasi ni vse jasno, kot bi moralo biti glasom njegove izjave pred štirimi leti, pa je vendar v Ameriki vse dobro in precej zadovoljno. Narod je zdrav, je rekel Hoover, in hvala Bogu, tudi Hoover je zdrav. Narod je miren, in če ni miren, tedaj Hoover pokliče vojaštvo s smradljivimi bombami, bajoneti in strojnimi puškami, kot je to sam osebno pokazal pred štirinajstimi dnevi v Washingtonu. Nemirni narod se razžene z bajoneti, potem je pa narod zopet miren, in zasluha velikega inženirja je, ker imamo tako udoben mir po deželi.

Tudi leta 1928 je vladal mir in zadovoljstvo v deželi. Tedaj še niso imeli Hooverja. Toda postal je kandidat. Videl je, da ima skoro sleherna ameriška družina avtomobil v garaži, radio v hiši. In je šel in govoril Hoover na lovu za volivci, da en avtomobil ni dovolj za Amerikanca, in en radio ni glasen dovolj za povprečno družino. Rekel je, da bo delal in gledal, da dobi vsaka družina dva avtomobila, na mizo pa za kosilo in večerjo vsak dan piščanca.

Pa je ameriški narod verjel Herbert Hooverju in ga je izvolil v visoki urad predsednika. Samo par mesecev je bil Herbert predsednik, pa je nastal potres. Garaže, kjer bi moral sleherni imeti dva avtomobila, so se porušile po depresijskem potresu, in kjer bi morala danes stati dva avtomobila, kašlja mučno in polno nahuhe staro avtomobilsko kljuse, sposobno in diplomirano za scrap yard. In kjer bi morala danes duhteti vabljiva kurja pečenka na mizi povprečnega Amerikanca, prinaša na mizo Salvation Army in Associated Charity nekoliko prhke moke, da si skuha povprečni Amerikanec nekoliko močnika, in tako brez vseh patent zdravil prikrajša obseg svojega pasu.

In plemenita preskušnja — prohibicija! Pred štirimi leti je Herbert Hoover pridigoval, da je prohibicija plemenita preskušnja, da popolnoma veruje v prohibicijo, za katero ni nadomestila, kar se tiče državljanke čednosti. Ne odpraviti prohibicije, tega blagoslova za ameriški narod, pač pa prizadeti si, prohibicijo okrepi in z vsemi silami spolnovati. Herbert Hoover je to obljubil pred štirimi leti.

Plemenite preskušnje danes ni več, in Hoover stoji pred ameriškim narodom, kot general, ki je zgubil armado, in javno priznava, da prohibicije ni mogoče spolnovati. Pozivlje narod, kar je Smith že pred štirimi leti pozival, da odpravi to plemenito preskušnjo na ta način, da dobijo posamezne države pravico odločevati o opojni pijači. Samo ta sprememba v mišljenju Hooverja jasno kaže, da Hoover nima razsodnega pogleda v razmere, da ne vidi niti v preteklost, iz katere bi se moral učiti, še manj v prihodnost. In kot je Hoover zavozil s prohibicijo, tako se lahko trdi, da ne premisli dobro tudi drugih velikih problemov, ki tlačijo ameriški narod.

Nihče ne bi smel trditi, da je zmožen en cel narod obvarovati pred katastrofo, poginom, stradanjem in mizerijo. Najsi bo to republikanski, demokratični ali socialistični kandidat. Mizerijo in slabe čase, zadovoljstvo in prosperiteto ima narod tako slabo pod kraljevo, kot republikansko vladno, tako lahko pod socialistično, kot komunistično. Na Ruskem imajo danes ravno toliko lačnih, dasi vlada tam proletarec, kot jih imajo na Japonskem, kjer vlada cesar, ali pa v Ameriki, kjer vlada predsednik.

Nihče nima patenta ali nadnaravne moči, da bi pregnal človeško gorje, da bi vodil usodo sveta po svojem prepričanju in zmognosti, koliko ima v sebi življenske moči in odporne sile, da kljubuje napadom usode, ki razburka in tresé življenje ljudi na tem pomanjkljivem in nepopolnem svetu. Trditi, kot Hoover, da je bil oveliki činitelj, ki je pre-

prečil katastrofo naroda, ki je prepričan, da nihče lačen ni v deželi, je abotnost, in čudimo se le, da Hoover misli še danes, da more ameriški narod verjeti takim nalepotičnim trditvam.

Ameriški narod je poslušal slavospev Herberta Hooverja, čital ga je, in sedaj ga bo sodil. Kot smo povedali prej, njegov govor je sijajen, besede odlično postavljene, zagovor mojsterski, obljube obilne. Kaj o vsem tem misli ameriški narod, ali je govor iskrena želja predsednika ali samo blesketajoča obljuba, o tem bo imel ameriški državljan priliko izraziti svoje mnenje dne 8. novembra.

D O P I S I

Euclid, O.—Ker se že precej časa nisem nič oglašil v Vašem listu, zato hočem zopet poročati na kratko nekaj novega, ker vem, da bodo to novico z veseljem sprejela naša društva, kot tudi naši odjemalci pri najemnih dvorane Slovenskega društvenega doma.

Direktorij Slovenskega društvenega doma je na svoji redni seji dne 10. avgusta vzel v pretres najemnino dvorane, tako za domača društva, kakor za zunanja. Po daljšem razgovoru je prišel do zaključka, da se cene najemnine zniža splošno in ravno tako tudi za druge prireditve. Posebno cene, razen

sobote in nedelje, so nizke za zabavne večere, card parties, surprise parties, godovanje ali kaj enakega. Torej kadar potrebujete kaj enakega, se obrnite za pojasnilo in nadaljne informacije do nas. Gotovo boste zadovoljni z našimi znižanimi cenami in našo postrežbo, ker naš direktorij gre vedno povsod kolikor mu je mogoče na roko našim odjemalcem dvorane.

S pozdravom, za direktorij S. D. Dvorane:

Mathew Debevec, tajnik,
20470 Lindbergh Ave.,
Euclid, O.

Pred 16. leti v Clevelandu in po svetu.

Iz arhivov "Clev. Amerike," leta 1916

Ko je dne 13. avgusta, 1916, stal na vogalu St. Clair Ave. in 45. cesti, rojak Louis Zele, je nenadoma počel strel in Zele se je zgrudil na tla. Odpeljali so ga v bolnico, kjer se je boril dolgo med življenjem in smrtjo. Nihče ni mogel povedati, odkod je padel strel.

Želetova ambulanca je 13. avgusta, 1916, odpeljala v St. Clair bolnico rojaka Mike Šoparja, 1276 E. 55th St. Povožil ga je avto na 55. cesti in St. Clair Ave. Avtomobil so morali dvigniti, predno so oprostili truplo Mike Šoparja.

Dne 18. avgusta, 1916, se je vršil v Grdinovi dvorani v Clevelandu sljajen narodni shod Slovencev v protest, ker so Italijani okupirali Gorico in ostalo slovensko ozemlje na Primorskem. Govorili so: don Niko Grškovič, dr. Niko Zupanič, Milan Marjanovič in L. J. Pirc. Nad 2500 ljudi je bilo navzočih.

Dne 14. avgusta, 1916, je 8 letni Albert Mišič, katerega starši so stanovali na 1282 E. 55th St. staknil doma revolver, ko staršev ni bilo doma, in začel z njim streljati na svojega osemletnega tovariša Konrada Vodopivca, 1284 E. 55th St. Zedel ga je tako nevarno, da je Vodopivec več dni se boril s smrtjo v bolnici. Mišičev fantič je po tem pobegnil z doma, toda so ga kmalu potem dobili vsega preplašenega pri jezernu.

Iz El Paso, Texas, se je vrnil 15. avgusta, 1916, John Knific, ki je dalj časa služil v armadi strica Sama v Mehiki. V službi je dobil tudi poškodbe na nogi. S seboj je prinesel tri mehikanske "sombriere," katere je s ponosom kazal, na semnju S. N. Doma, ki se je tiste dni vršil na prostorih, kjer danes stoji nova slovenska cerkev, in ki so bili tedaj Sokolska last.

Dne 15. avgusta, 1916, je bilo v blagajni Slovenske Dobrodelne Zveze vsega skupaj \$38,516.67 premoženja.

Avgusta meseca, 1916, so mestnim delavcem v Clevelandu zvišali plačo od \$2.00 na \$2.50 na dan.

Rojak A. Janežič je začetkom avgusta meseca, 1916, odprl na 6525 St. Clair Ave. novo trgovino, kjer je izdeloval razne bakrene kotle za žganjekuh. Ob istem času nekako je odprl rojak Frank Pekol gostilno na W. 9th St. rojak Jos. Volčanšek je pa začel z ekspresnim poslom na 3829 St. Clair Ave.

Poročila sta se 19. avgusta, 1916, John Jamnik in Rozi Ostreljič.

"Možje in žene dobijo takoj delo v tovarni, lahko delo, dobra in stalna plača. Oglasile se takoj pri Osborne Manufacturing Co., 5401 Hamilton Ave." Takih in enakih oglasov je bilo v letu 1916 vse polno v "Clevelandski Ameriki." Delal je vsak, kdor je le hotel in še delavec je primanjkovalo. In danes?

"Clevelandska Amerika" z dne 23. avgusta, 1916, poroča. V Collinwoodu se vrši sredi slovenske naselbine "karnival," navaden judovski humbug, ki je že toliko naših ljudi spravil ob denar. Vse, kar dobite pri karnivalu, lahko dobite mnogo boljše in cenejše pri naših slovenskih trgovcih. Podpirajte domače slovenske trgovce, kakor tudi oni podpirajo vas. Varčujte z denarjem, katerega je danes v obilici, kajti vi ne veste, kaj še pride v nekaj letih. Ako pa že hočete potratiti, tedaj darujte denar za slovenske narodne domove. Koliko tisoč dolarjev so naši ljudje v teh časih vrgli za navaden judovski humbug, da se človeku v resnici smili ta denar. Rojaki, spametujte se, da vas ne bo vsak cigan spravil ob denar.

V sredo večer, 23. avgusta, 1916, je grozil ogenj uničiti veliko Zakrajškovo poslopje na 6218 St. Clair Ave. Hiša je bila tedaj last vdove Mrs. Mary Zakrajšek. Ogenj je nastal v kleti okoli 8. ure zvečer pod gostilno Anton Ahčina, in se je bliskoma razširil med staro šaro in ropotijo proti stanovanju Kunstelj bratov, ki sta imela zraven gostilne čistilnico znano pod imenom New York Dry Cleaning Co. Požar je uničil stanovanje Ahčina in Kunstelj bratov ter je zgorelo vse pohištvo. Obleke, katere sta imela Kunstelj brata za čiščenje, so pa bile pravočasno odnešene. Radi ognja so se stopile tudi cevi, ki so vodile iz kleti v gostilno, in po katerih je teklo pivo, tako da Ahčin ni mogel točiti pijače. V hiši je tedaj stanovalo 10 družin, približno 75 oseb. V vrvežu, ki je nastal radi ognja, je bilo poleg tega Mrs. Zakrajšek ukradenih \$875 iz listnice. Na lice mesta je dospelo 9 oddelkov požarne brambe. Ognjegasci so rešili iz gorečega poslopja 20 otrok. Tik zraven se nahaja Norwood gledališče, toda ljudje znotraj niti vedeli niso, da je zraven gorelo. Povzročena škoda je znašala nekako \$5000.00. Kako je nastal ogenj, se ne ve.

Huda nesreča pri gašenju. V kamniški okolici je nastal požar. Prihiteli so gasilci iz Kamnika in okolice, med njimi tudi 56 letni Jakob Klemen in 47 letni Jakob Pibernik. Oba sta planila v goreče poslopje, kjer ju je pa zajel plamen, da sta se v veliko težavo vsa opečena jedva rešila. Prepeljali so ju v ljubljansko bolnišnico. Pibernik je opečen po vsem telesu in je njegovo stanje zelo resno.

Dolenja vas pri Cerknici. V torek 5. julija ob 2 po polnoči je nastal ogenj pri posestnici Franciški Kovšča št. 51. Zgorlela je hiša, skedenj in hlev. Posestniku Antonu Intiharju je ogenj vpepelil hišo, skedenj in hlev. Zgorlela sta tudi dva prešiča in kokoši in vse gospodarsko poslopje. Rešiti se ni moglo nič, ker so ljudje trdno spali in požarna bramba ni mogla stopiti takoj v akcijo. Potem pa so gasilci omejili požar, da se ni razširil na sosednja poslopja in obvarovali našo vas večje nesreče. Škoda je velika in pogorelci se zanašajo na usmiljena srca za pomoč, da si bodo zopet postavili svoje domove.

Smrtna kosa. Žalostna nesreča je zadela slovenske fante, ki službujejo pri 1. bateriji 1. topniškega polka v Valjevju. Smrt je ugrabila dragega tovariša Franceta Štrukelja iz Vel. Lašč. Dne 12. julija je podlegel operaciji.

Smrt vrliga mladeniča. Na pekapališču v Predosljih je 20. julija dopoldne zagrnil grob zemске ostanke Lovrenca Škofiča, doma iz Ilovke, ki je umrl v

Vesti iz domovine

Ivan Jurca v Rovtah. Dne 25. julija ob pol 10 je zaspal v Gopodu posestnik Ivan Jurca, star 74 let. Pokojnik je bil skrben oče številne družine, izvrsten in zgleden gospodar, odličan občan. Podrobnege njegovga dela pri občini, šoli, zadrugi, posojilnici, mlekarni, cerkvi ne bomo naštevali, ker so vsa neštetna dobra dela šla za njim. Kjer je bilo treba pomagati, svetovati, delovati za napredek Rovt, izboljšati občinska pota itd., povsod je bil zraven med prvimi.

Pet ur toče. Po Bosanski Krajini je divjala nevihta, kakršne še ne pomnijo. V okrajih Jajce, Bos, Petrovac, Kotor Varoš, Mrkonjičgrad, Prijedor, Bosanski Novi in Savski Most je nastala nevihta in, ko so se ljudje najmanj nadejali, se je vsula toča s tako silo, da so se 15 minut neprestano tresle strehe in okna. Dež in toča sta padala celih pet ur. Reke so nenadoma narastle in po travnikih so nastala cela jezera. Letina je popolnoma uničena. Ker je med nevihto močno treskalo in je strela pogosto udarjala, je gotovo tudi več človeških žrtev. Vendar o tem še manjkajo poročila. Gotovo pa je, da skoro ob vsaki nevihti zahteva strela človeško žrtev. Doselej je ugotovljeno, da je letos ubila strela že 23 oseb.

V Domžalah je umrla posestnica gospa Antonija Končan po daljši bolezni. Rajnica je bila vrla žena, ki je s svojim že pred 10 leti umrlim možem vzgajala več sinov in hčera v odlični in kremeniti značaje. V mladih letih je sodelovala pri cerkvenem petju, pozneje pa vedno povsod, kjer je bila prilika storiti kaj dobrega za bližnjega. Pogrešali bodo njen topel značaj ne le domači, katerim je bila preskrbna in ljubeča mati, ampak cela soseska, ki jo je poznala.

Stoletnica poroke. Slavje, kakršnega najbrž še ni dosegel zakonski par, je praznovala nedavno v Nišu mnogoštevilna rodovina Filipovičev. Starosta te rodbine, Dimitrije, se je baš pred sto leti poročil ter sta on in njegova zakonska družica v velikem krogu sinov, hčera, vnukov, pravnukov in prapravnukov, ki jih je bilo po številu še preko sto, praznovala to izredno slavje.

Huda nesreča pri gašenju. V kamniški okolici je nastal požar. Prihiteli so gasilci iz Kamnika in okolice, med njimi tudi 56 letni Jakob Klemen in 47 letni Jakob Pibernik. Oba sta planila v goreče poslopje, kjer ju je pa zajel plamen, da sta se v veliko težavo vsa opečena jedva rešila. Prepeljali so ju v ljubljansko bolnišnico. Pibernik je opečen po vsem telesu in je njegovo stanje zelo resno.

Dolenja vas pri Cerknici. V torek 5. julija ob 2 po polnoči je nastal ogenj pri posestnici Franciški Kovšča št. 51. Zgorlela je hiša, skedenj in hlev. Posestniku Antonu Intiharju je ogenj vpepelil hišo, skedenj in hlev. Zgorlela sta tudi dva prešiča in kokoši in vse gospodarsko poslopje. Rešiti se ni moglo nič, ker so ljudje trdno spali in požarna bramba ni mogla stopiti takoj v akcijo. Potem pa so gasilci omejili požar, da se ni razširil na sosednja poslopja in obvarovali našo vas večje nesreče. Škoda je velika in pogorelci se zanašajo na usmiljena srca za pomoč, da si bodo zopet postavili svoje domove.

Smrtna kosa. Žalostna nesreča je zadela slovenske fante, ki službujejo pri 1. bateriji 1. topniškega polka v Valjevju. Smrt je ugrabila dragega tovariša Franceta Štrukelja iz Vel. Lašč. Dne 12. julija je podlegel operaciji.

Smrt vrliga mladeniča. Na pekapališču v Predosljih je 20. julija dopoldne zagrnil grob zemске ostanke Lovrenca Škofiča, doma iz Ilovke, ki je umrl v

ljubljanski bolnišnici. Smrt ga je ugrabila po kratki, toda zelo mučni bolezni, katero je prepoznal začel zdraviti. Lovrence je bil samski in je kot čevljar živel pri svojem bratu.

Begunje pri Cerknici. Pri pospravljanju sena nam vreme občutno nagaja. Vsak dan je več ali manj dežja, dne 16. julija pa je bil hud naliv, da je narasla voda potoka Cerknišca pobrala precej mrve, še ostalo travo po logovih pa grdo naplavila. — Novo ustanovljeno gasilno društvo v gorski vasi Kožljek priredi ob proslavi podružne paktone sv. Ane v nedeljo, 31. julija veselico v gostilni g. F. Švirlja. Mladi, neizživljeni fantje bodo z dobro izbranimi sportom pokazali, da "tu biva narod še krepak . . . ki svet ga še okužil ni," pokazali tudi, da je mogoče nuditi poštenega razvedrila in veselja brez hreščéce harmonike in pogubnega plesa, česar nekatera društva kar ne morejo verjeti.

Prijeti ponarejalci denarja. Zadnje dni so oblastva dognala, da so se pojavili ponarejeni stotaki in tisočaki. Neki mladenič je kupil za 1500 Din kolo in ga plačal s ponarejenimi stotaki. Prav tako je tudi neka ženska iz Spodnjega Brnika pri Kranju plačala blago s ponarejenim tisočakom. Ljubljanska policija je izsledila dvoje gnezd ponarejalcev, eno v Spodnjem Brniku, drugo pa v Suhem dolu pri Moravčah. Tu je našla policija vse potrebščine za ponarejanje bankovcev. Blizu Moravč pa je odkrila zalogo za nič manj kakor 400,000 Din ponarejenega denarja. Zapri so devet krivcev.

Tragična smrt mladega posestnika. V Orešju pri Šmarjeti na Dolenjskem je izgubil predrednom dni po usodnem naključju življenje komaj 26 letni posestnik Franc Macedon. Zvečer je snažil svojo lovsko puško, ki je pa prej ni pregledal in tudi ni vedel, da je nabita. Naenkrat se je puška sprožila. Domači, ki so bili pri svojih opravkih, so takoj ob puku pritekli v sobo, kjer so našli mladega kmeta v mlaki krvi na tleh že v poslednjih izdihljajih. Macedon, ki je imel prestreljena pljuča, je v nekaj minutah umrl.

Dnevna vprašanja

- Koliko žen je imel znani angleški kralj Henrik VIII?
- Koliko jih je dal pomoriti?
- Zakaj je kralj Henrik VIII upeljal protestantovsko vero v Anglijo?
- Kdo je von Pappen?
- Kdo je Adolph Hitler?
- Kdo je Gifford Pinchot?
- Kdo je Everett Sanders?
- Kdo je Norman Thomas?
- Kdo je William Z. Foster?
- Kdo je Henry Stimson?

Odgovori na vprašanja

- Henrik VIII je imel šest žen.
- Štiri svoje soproge je dal enostavno umoriti, ker se jih je naveličal in se je zaljubil v druge.
- Ker mu papež ni dovolil, da bi se razporočil s svojo prvo ženo Katarino Aragonsko, je odpravil oblast papeža v Angliji, spodil svojo ženo in se poročil z Ano Boleyn.
- Kanceler nemške države.
- Vodja nemških narodnih socialistov ali fašistov.
- Governor države Pennsylvanije.
- Načelnik narodnega odbora republikanske stranke, bivši privatni tajnik predsednika Coolidgea.
- Predsedniški kandidat socialistične stranke.
- Komunistični kandidat za predsednika Zed. držav.
- Državni tajnik v kabinetu Hooverja.

Če verjamete al' pa ne.

V naši cerkvi so imeli kupljene prostore v klopih samo trdni posestniki, drugi možaki in fantje so se pa vsako nedeljo drenjali na koro za orglami. Fantje so se naslanjali preko ograje in zijali doli po cerkvi in vsak svojjo iskali. S poslijenim kašljem so dali svojim izvoljenkam znamenje, da jih vidijo in da se jim dopade tista židana ruta, ki jo ima dekle na glavi. Tujcu, ki bi bil slučajno v cerkvi, bi se gotovo zdelo čudno, da tako krepki fantje, kot so na Meniški, pa sredi poletja kašljajo, kot bi imeli nahuho. Dekleta so pa razumela tisto stokanje gori na koro, in najsi je kašljalo dvajset fantov naenkrat, je vsaka svojega razumela. Ampak izdala se pa ni nobena. Tako verno je gledala gori na oltar, kot bi hotela živa čez pet minut v nebesa. Ampak v srčku je pa igral radeckimarš take viže, kot bi šla Krška purgergarda v paradi.

Starejši možaki so pa imeli svoje izbrano mesto zadej za orglami. Drugam niso videli kot pred seboj v deske, s katerimi so bile obite cerkvene orgle, gori v strop, ali pa na tla. Nekaj jih je lahko sedelo na stopnicah, ki vodijo v zvonik, drugi so pa stali in na vso moč podpirali debeli zid, da se ne bi podrli. Med pridigo je bilo tukaj še precej tiho, toda med mašo, kadar so bučale orgle, takrat so se pa vršili tukaj važni pomenki o živini, o letini, o davkih, o vojskah in drugih svetovnih problemih. Ker so ravno pred nosom bobneli glasovi piščalk, je bilo potreba v to primerno glasneje govoriti, da so se razumeli. Kakor je gospod nahučitelj bolj odpiral registre pri orglah, toliko bolj so vpili možaki. Obratno so pa popuščali v razgovorih, kadar je igral organist kake preludije.

Gospod nahučitelj je seve slišal te "svete" pogovore in ga je to strašno jezilo. Pa je sklenil, da jih bo odvadil te razvade, ne da bi kateremu rekel besedico.

Ko se tako neke nedelje vrši služba božja, orgle svečano buče in so možaki za orglami v svojem najhujšem elementu in živahnem pogovoru, pa nahučitelj hipno preneha z orgljanjem. In tako se različno začuje po cerkvi glas Susmanovega Jožeta:

"Po maši bom šel k Cencu na en liter!" Pripovedoval je namreč ravno, da bo šel drugi na Hrvaško tesat in da jih bo pred odhodom še par stisnil.

Takrat je pa zašumelo po cerkvi in še celo župnik je obstal za trenotek pred oltarjem. Jože bi bil pa najraje videl, da bi se bila cerkev nanj podrla in ni šel po maši k Cencu. Od tistega dne so mirovne konference na koro ponehale, samo fantje so še naprej kašljali in po maši zunaj pod lipo čakali dekleta in vsako pretadlali, kako se nese, kateri da je njen in katero bodo prihodnjo nedeljo gospod vrgli s prižnice.

Prijatelj iz mesta obišče vaškega župnika, da ostane pri njem za kak teden. V nedeljo gre tudi k maši in sicer gre kar na kor, kamor so hodili navadno boljši ljudje. Po maši, ko sta sedela pri zajtrku, reče prijatelj iz mesta župniku:

"Janez, če se ne motim, si mi pisal, da imaš mešan cerkveni zbor, pa sem videl na koro samo moške."

Župnik se pa nasmehje in odgovori: "Saj je to mešan zbor. Nekaj jih namreč zna peti, nekaj pa ne."

"Kdo je poveljnik škadrona?" vpraša kaprol dragonca. "Ritmojster!" "In kdo je takoj pod njim?" "Konj!"

1932	AUG.							1932
Su	Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa		
1	2	3	4	5	6			
7	8	9	10	11	12	13		
14	15	16	17	18	19	20		
21	22	23	24	25	26	27		
28	29	30	31					

KOLENDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

AUGUST

- 21.—Društvo Napredni Sosedje, SNPJ, izlet na cerkvenih prostorih v Maple Gardens.
- 21.—Piknik samostojne Zarje na Močilnikarjevi farmi.
- 21.—Društvo sv. Nikolaja, piknik na prostorih Slovenskega Društvenega Doma na Recher Ave., Euclid, O.
- 28.—Društvo Zvon, vrtni koncert na Goriškovi farmi na Green Rd.
- 28.—Društvo sv. Križ, št. 214 KSKJ, razvitje zastave in veselica v Grdinovih dvorani.

SEPTEMBER

- 4.—Angleško poslušajoča društva S. D. Zveze, Olympic Day na Pintarjevih farmah.
- 4.-5.—Delničarji Slovenskega Doma na Holmes Ave. imajo veliko prireditev v Slovenskem Domu na Holmes Ave.
- 10.—Društvo George Washington št. 180 JSKJ, ples v spodnji dvorani S. N. Doma.
- 11.—Društvo St. Clair Grove št. 98 WOW, plesna veselica v obeh dvoranih S. N. Doma.
- 17.—Društvo Spartans št. 198 SSPZ, ples v spodnji dvorani S. N. Doma.
- 23.—Društvo Jadran, zabavni večer v Slovenskem Delavskem Domu.
- 24.—Društvo Pioneers HBZ, ples v spodnji dvorani S. N. Doma.
- 25.—Velika prireditev 'Ameriške Domovine' v S. N. Domu za brezposelne.

OKTOBER

- 2.—Podpadek sestre, umetni ples v avditoriju, in ples v spodnji dvorani S. N. Doma.
- 2.—Ženski odsek S. D. Doma priredi ples v Slovenskem Delavskem Domu.
- 8.—Društvo Comrades št. 566 SNPJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.
- 9.—Skupna društva fare sv. Vida, velika čarobna predstava v avditoriju S. N. Doma.
- 9.—Dramsko društvo Verovšek, igra v Slovenskem Delavskem Domu.
- 10.—Društvo Na Jutrovem praznuje 10-letnico obstanka v Slovenski delavski dvorani na Prince Ave.
- 15.—Društvo Napredne Slovenke št. 137 SNPJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.
- 15.—Društvo Progressives, št. 641 SNPJ, ples v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.
- 16.—Jugoslovanski Pasijonški Klub priredi v S. N. D. igro "Mučeniška smrt sv. Neže."
- 22.—Community Welfare Club, plesna veselica v obeh dvoranih S. N. Doma.
- 23.—Dramsko društvo Ivan Cankar, predstava v avditoriju S. N. Doma.
- 23.—Utopians, prireditev popoldne in zvečer, v Slovenskem Delavskem Domu.
- 29.—Dramsko društvo Ivan Cankar, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.
- 29.—Strugglers, Halloween ples v Slovenskem Delavskem Domu.
- 30.—Blaué Donau, koncert in ples, v obeh dvoranih S. N. Doma.
- 31.—East End Social Club, ples v Slovenskem Delavskem Domu.

NOVEMBER

- 5.—The Silver Mask Club, ples v spodnji dvorani S. N. Doma.
- 6.—Slovenska Dobrodela Zveza, ples v obeh dvoranih S. N. Doma.
- 6.—Jadran, koncert v Slovenskem Delavskem Domu.
- 6.—Društvo Orel, igra v Knausovi dvorani.
- 12.—Društvo George Wash-

- ington št. 180 JSKJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.
- 13.—Samostojni pevski zbor Zarja, koncert in ples, v obeh dvoranih S. N. Doma.
- 19.—Društvo Comrades št. 566 SNPJ, ples v spodnji dvorani S. N. Doma.
- 20.—Pevsko društvo Slovenija, koncert v S. N. Domu na 80. cesti.
- 22.—Društvo Orel, zabavni večer v novi šoli sv. Vida.
- 23.—Društvo Pioneers HBZ, ples v avditoriju S. N. Doma.
- 23.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ, zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.
- 24.—Zarja, odsek S. S. K. št. 27, koncert in ples, v obeh dvoranih S. N. Doma.
- 24.—Ženski odsek Slovenskega Delavskega Doma priredi ples v Domu na Waterloo Rd.

- 27.—Slovenska godba Bled, koncert v Slovenskem Delavskem Domu.
- DECEMBER
- 4.—Jugoslovanski napredni klub, zabava v obeh dvoranih S. N. Doma.
- 6.—Slovenska šola Slovenskega Delavskega Doma priredi koncert v Domu.
- 11.—Dramski zbor Abrašević, predstava v avditoriju S. N. Doma.
- 11.—Dramsko društvo Verovšek, igra v Slovenskem Delavskem Domu.
- 17.—Društvo Progressives, št. 641 SNPJ, ples v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.
- 25.—Društvo Orel, božična igra v Knausovi dvorani.
- 31.—Pevski zbor Jadran, zabavni večer v Slovenskem Delavskem Domu.

FEBRUAR

- 19.—Društvo Orel, igra v Knausovi dvorani.
- APRIL
- 16.—Društvo Orel, igra v Knausovi dvorani.
- 29.—Društvo Orel, baseball dance v Knausovi dvorani.
- MAJ
- 13.—Društvo Orel, materinska proslava v Knausovi dvorani.

Prekmurske novice

—Gasilski avto in motorna brizgalna. Občina Murska Sobota je nabavila za gasilno društvo velik avto. V kratkem dobi društvo tudi motorno brizgalno. Oboje bo za napredek gasilstva velikega pomena. Do sedaj se društvo zaradi nezadostne opreme ni moglo dovolj razviti.

—Smrtna kosa. V Petrovcih (Tišina) je umrla v visoki starosti splošno priljubljena mati franciškanske gvardijana g. Šbula.

—Zaključek pletarskega tečaja. V Črensovcih je bil pletarski tečaj za otroke, katerega je obiskovalo 80 otrok. Otroci so dosegli velike uspehe.

—Drago plačano lahkomišelnost. Ciganka Horvatova iz neke ciganske kolonije v bližini Murske Sobotice je v svoji pretkanosti našla žrtve, ki jo je znala precej časa izrabljati. Neka služkinja je verjela njenim besedam, da ji bo ciganka preskrbelala lepega mladega ženina, seveda bogatega, ki ji bo v vseh pogledih jako všeč. Dolge mesece je iskala ciganka ženina. Služkinja ji je dajala izpočetka denar, pozneje, ko je tega primanjlovalo, pa svojo obleko. Ciganka si je nabrala že lep znesek denarja in preskrbelala s služkinjinimi oblekami vso svojo številno rodbino, a poroke željno dekle je še vedno čakalo in bi v svoji lahkovernosti čakalo še danes in morda še mesece ter pri tem ciganki znosilo svoje skromne prihranke, da ni za vso stvar zvedelo orožništvo, ki je ciganko prijel, a služkinji, ki je točila bridke solze kesanja, razložilo, da je bolje, če si vsaka ženska sama poišče ženina, ker so ciganke za to reč najmanj priporočljive.

—Nezaželjen nočni obisk. Posestnik v Panovcih, Kironja, ki ima tudi trafiklo, ni bil nedavno noč doma, pač pa je bila njegova hčerka, ki je spala v sobi blizu trafike. Nenadoma je začela ponoči čuden šum v bližini. Ko je vsa prestrašena pogledala po sobi, je opazila postavo, ki se je plazila po tleh proti vratom, kjer se je zravnila, da bi jih odprla. Tedaj pa je že tudi ona pogumno skočila k njemu ter začela klicati na pomoč, česar se je neznanece tako ustrašil, da jo je silovito prijel za vrat, da bi udušil njen glas, in jo sunil z vso močjo od sebe, da se je tudi pri padcu poškodovala. Nato je planil skozi vrata, zasledovan od domačinov in sosedov, ki so se medtem zbudili. Začela se je divjati gonja preko polja za vlogmilcem, ki se mu je vendar po-

srečilo pobegniti. Precejšen del nakradenega blaga je odnesel s seboj, precej pa je tudi na begu izgubil in odvrgl. Predrznemu so oblastva že na sledu, saj so ga tudi že dolgo iskala, ker ima dosti hudih grehov na vesti.

Krvnik se je potegnil za svojo čast

V nobeni deželi na svetu ni krvnik tako popularna osebnost kot v Franciji, kjer se še vedno vršijo izvršitve smrtnih obsodbe na prostem. Šele zadnje čase se je pričelo delati na tem, da se ne bodo vršile eksekucije javno. Do pred kratkim je imel službo francoskega krvnika Anatole Diebler, ki je nosil naslov, kot vsi njegovi predniki "gospod iz Pariza." Ta je pri justičnem ministru izposloval, da je dobil naslov "izvrševalec višjih del." Ta rov naslov mu je izposloval njegovo državljansko pravico in čast in priznanje za njegovo delo, ki ga je izvrševal zadnjih 30 let.

Že njegov oči in stari oče sta izvrševala službo francoskega krvnika, ki so izvrševali smrtno obsodbe v Franciji in na Korzi-ki. Krvniška služba je v tej rodbini dedna, zato mladi Diebler, kot pomočnik pri svojem očetu, ni bil poklican k vojakom. Armada namreč ni hotela sprejeti v svoje vrste krvnikovega sina, oziroma bodočega krvnika. Toda mladi Diebler si ni pustil krajšati svojih pravic kot državljan in je zahteval, da se ga vzame k vojakom. Končno so ga le vzeli v armado in potem ko si je pri svojih tovariših pridobil primerno spoštovanje, je zvesto odslužil vojaščino.

To je bil njegov prvi korak, da pridobi za svoj krvavi poklic isto spoštovanje, kot ga ima vsak drug življenjski poklic. Toda premagati je moral težke predsodke. Kadar je stopil v zgodnjem mrnem jutru v četverkot, kjer je stala na sredi giljotina in kateri prostor je bil obdan od vojaštva, je imel na glavi vedno visok cilindar in na rokavah bele rocade. Kadar je potegnil za vrstico, ki je sprožila sekiro, ki je padla na vrat obsojenca, je moral vselej slišati iz okoli stojišča množice kletve in grožnje: "Doli z Dieblerjem! Pobijte morilca!"

Toda njegovo mirno in dostojanstveno obnašanje in sigurnost, s katero je izvrševal svoj poklic, je sčasoma ljudem imponirala. Še več pa je pripomoglo k temu njegovo vzorno življenje in končno njegova tradicijsna usoda, ki ga je zadel. Še

pred 20 leti je bil splošno zaničevan. Ako je stopil v kavarno, ni hotel nihče sedeti pri isti mizi z njim, ali na isti klopi. Gostilničar se je branil prinesiti mu pijačo ali jedi. Ko je prošil za roko hčerko svojega sosedu, se je ta z gnjusom obrnila od njega; nikdo mu ni hotel dati stanovanje v najem. Končno je pa le dobil v najem malo hišico v predmestju Pariza, dobil si je tudi ženo in končno se mu je narodil sin.

Ko je otrok zbolel, mu je dal zdravnik pomotoma strupa mesto zdravlila. Oče je bil silno potrten, toda mesto da bi zdravnika naznanil, je molče prenašal svoj bol. Ta dogodek mu je pridobil mnogo simpatije pri ljudih. Ni se gledalo nanj več s takim gnjusom in sovraštvom.

S smrtjo njegovega sina, je prešel krvniški posel na njegovega stričnika, ki je bil že dolgo let njegov pomočnik. Diebler, ki je sedaj 69 let star, je od leta 1899 lastnoročno obglavil 338 oseb, poleg časa, ko je še pomagal očetu pri tem poslu. Diebler je jako učen mož in prebije večino prostega časa pri svojih knjigah. Zelo ljubi glasbo in rad obiskuje klasične koncerte. In sedaj, ko je šel po tollkih letih krvavega dela v pokoj, bo šel kot spoštovan meščan, katero spoštovanje si je pridobil s svojo vztrajnostjo.

O raznih izkušnjah v svojem poklicu se je nedavno izrazil: "Moje 'odjemalce' sem delil v tri razrede. V prvi razred spadajo pogumni ali taki, ki vsaj kažejo da so pogumni. V drugi razred spadajo oni reveži, ki vsled strahu pred smrtjo padejo v nezavest in jih je treba vleči pod giljotino. V tretjo skupino pa spadajo najbolj zanimivi tipi. Ti se do zadnjega trenutka obotavljajo. Se v zadnjem trenutku prosijo za cigareto, hočejo svojemu pazniku in zagovorniku seči v roko, hočejo zaupati duhovniku zadnje skrivnost, ali pa pišejo dolga poslovilna pisma. Ti visijo za zadnjo nitko na življenju in poskušajo vse, da bi se izvršitev obsodbe zavlekla. In krvniku je res težko, take reveže vleči iz njihovih celic na morišče."

Po francoskem običaju, zbu- de vsakega na smrt obsojenega, par minut pred solničnim vzhodom, z besedami: "Imej pogum!" Kdor zasliši te besede, ve, da so njegovi zadnji trenutki na tem svetu šteti. Par minut po solničnem vzhodu se izvrši smrtna kazen.

Mati, sonce družine

Koliko lepega se je že izreklo in napisalo o materi! Pri nas in drugod.

Če bi nikogar na svetu ne mogel spoznati, mater bi spoznal. Po njenem obrazu in njenih očeh. Po načinu, kako gleda; po besedah, ki jih govori; po dihu, ki ga sople.

O moj Bog, največji vseh čudežev, ki si jih storil, je mati. Mati je ime, katero si izmislili ti; zakaj nihče od zemljanov ne bi mogel dati toliko ljubezni, toliko neskončno sladke pesmi v to ime! Matere svoje še nihče ni precenil, zakaj njeno srce nima začetka in ne konca.

Obnova našega naroda se mora začeti edinole pri družini, pri vzgoji ženskega naraščaja, da se zopet v vsem sijaju zableščijo slovenske mati, pri domu, kateri mora ostati ognjišče naše narodne omike, ako nočemo, da propade. Samo en človek je na vsem svetu, ki more najbolje in najgotovjeje vedeti, kaj je treba otroku, kako se mora z njim ravnanati, in ta človek je mati. Samo en človek ve, kako nežen je otrok, kako nalahko ga je treba rediti in vzgajati, in ta edini človek je lastna mati — seveda, ako je prvotna mati. Če pa mati ni prava mati, potem tak otrok pod božjim solncem nima ljubezni, ki bi skrbel zanj in ki bi ga ravnal. Zato pa nam bo, da materino ime sveto.

DR. FR. DETELA:

HUDI ČASI

"Ker so taki sodelavci," se je zagovarjal komisar. "Kaj hočete! Vlada mora spoznavati in spoznati javno mnenje, drugače se ji izjalovijo tudi najboljše namere. A odkod je more spoznati? Od uradnikov? Ti imajo že vsak svoj sistem, da vidijo in slišijo, kar hočejo, in ne vidijo in ne slišijo, česar nečejo. In kdo govori z njimi odkrito? V obraz se jim hvalijo vse vladne naredbe, tako da si neprevi- den uradnik kaj rad domišlja, da je nezmožljiv; a dejanski se pokaže tu pogrešek, tam nedostatek, viden vsakomur iz- vzemši uradnika. Posledice so vsekar žalostne. A kjer je država stara, ukoreninjena v mišljenju in čustvovanju ljudstva, tam ni tolikega pomena; zavra- ra se sicer napredek, a po dol- gih in dragih poskušnjah se pride vendar na pravo pot. Dru- gače je to v novi, ne še utrjeni državi. Tu postane vsaka napa- ka usodna, in sveta dolžnost vsa- kega državnika je izvedeti ljud- sko mnenje, ljudsko sodbo. Kar je dobrega v tej sodbi, sprejme pametna vlada za svojo misel; kar je napačnega, to izkuša s poučevanjem popraviti in po- praviti. V drugih stvareh ni drugače. Vzemiva pravno ču- stvo! Vpraša se, ali ima izučen pravnik tako tenko čustvo za to, kaj je pravo, kakor navaden človek; jaz mislim, da ne; in vendar — kolikrat zaide ljud- sko mnenje ravno v pravnih vprašanjih! Tako je z umet- nostjo. Umetniku je največ do tega, da ugaja umotvor širokim ljudskim plačem, naj govori kri- tik, kar hoče, in le ljudsko od- brenje pridobi delu trajno velja- vo. Kritika naj hvali, kolikor ji drago, ljudstva ne bo premo- tila, da bi hvalilo, kar mu ne se- že do srca. A kolikrat zabrede ljudska sodba, ljudski okus in zavede celo umetnika, ki se opi- ra preveč na "vox populi, vox Dei." Tu je kritika na svojem mestu, da zavre hitri voz javne sodbe in ga obvaruje prevrata, da določi mero hvali in graji; zakaj ljudje hvalijo in grajajo preveč. Ljudsko vodstvo, vlada, ima to vzvišeno vlogo, da razvi- ja in pospešuje, kar je zraslo do- brega iz ljudskega mišljenja in teženja, a tudi obrezuje in zati- ra, kar je slabega. To nalogo more vršiti vlada, ako pozna te težnje in če je dovolj razumna, da se meni zanje, in vrši jo la- hko na dvojen način, ali tako, da kaznuje storjene pregreške, ali da jih zabranjuje; eno načelo je, naj se pusti, da raste plevel z žitom vred, naj doraste, se ospe in razplodi, četudi zatara toliko in toliko klesaja; drugim se zdi pametnejše, da se izruje, preden je mogel škodovati. Kateri na- čin je vam bolj všeč?"

Birk je potrdil, da zadnji. "In to je tudi moj način in si- stem," je dejal komisar in mu poudaril roko. "A kako hočem jaz zatirati plevel brez delav- cev? In najprijadnejši gospodar mora rabiti slabe posle, če ne dobi dobrih. Tako moram jaz, žal, mnogo zajemati iz kalnih virov in precejati potem, kolikor morem, kar sem zajel. Zakaj da ni dobiti drugačnih sodelav- cev, si lahko mislite. Ime jih plaši. A kdo je kriv, da je ime na tako slabem glasu, kot lopo- vi, ki so je zlorabili in skrunili! Da sem pridobil Vas, resnico- ljubnega, odkritosrčnega, zanes- ljivega moža, to si štejem v ve- liko srečo, v veliko srečo pa tudi ljudstvu, ki je nam izročeno in čigar blaginja nam je najvišji zakon."

V razgovoru se je izreklo tu- di ime svetovalca Gregoriča, in komisar je menil, da je proti te- mu nakopičenega že toliko gra- diva, da se bo lahko s silo usta- vilo njegovo rovarjenje. A ču- do, čim bolj se je zavedal Birk

svojega novega pota, tem mi- lostnejše je sodil ravnanje svoje- ga nasprotnika, kakor bi ga bilo sram ostreje soditi bližnjika ko samega sebe.

"Nič mu ne bo škodilo," je de- jal na videz malomarno, "če se mu za par sto frankov pristrže- jo peruti ali če se pripre za ne- kaj časa. Potem ne bo več gre- bena tako pokoncu nosil."

"Stvari so take, da mu uteg- nejno vrat zadrigniti," je končal komisar, odšel Birkovo precej- njo mesečno plačo in se prijazno z njim poslovil.

Sam s seboj zadovoljen je ho- dil še nekaj časa po sobi in si ponavljal s povzdignjeno glavo vse razloge, s katerimi je bil po- tolašil tanko Birkovo vest. Zde- li so se mu naravnost državni- ški, in spoznal je, da opravlja za svojo sposobnost mnogo pre- nizko službo. Premalo ga čisla- jo, vse premalo. Ta misel mu je grenila veselje. A meščanstvo se ga boji, to je tudi nekaj, in Gregoriča ima on v pesteh. To je bilo prijetno zadoščenje, ka- tero je kalil samo strah, da ne bi oddal sovraženi mož v določe- nem obroku skritega orožja.

Birk pa je šel domov s pre- pričanjem, da je komisar ven- darle pošten človek in da je pri- siljen rabiti nevedne pomočni- ke. Poslednje besede, ki so se nanašale na Gregoriča, mu niso prav ugajale, a prigovarjal si je, da pretirava komisar in da se imovit mož in mestni svetova- lec ne obsodi kar tako k smrti; to da so same besede. A kakor dobrota, ki nam jo je storil zo- prn človek, tako je pekel Birk ostali Gregoričev dolg. Odleglo mu je, ko ga je poravnal še tisti večer. Sedaj bi mu bilo naj- ljubše, da bi onega človeka nič več ne videl, nič več ne slišal o njem; ni mu budil več srda nje- gov spomin, pač pa druga ne- prijetna čustva.

Razmere v mestu so postajale od dne do dne neznošnejše. Ve- dno več je bilo kaznovanih za- redi hujskanja, in kar domisli- ti si niso mogli kaznjenci, odkod bi bilo oblastvo zvedelo to in ono. Vse mesto je bilo kakor premre- ženo po ogleduh, zavladala je občna nezaupnost, pretrgale so se najtesnejše prijateljske vezi, in vse križem se je tožilo in dol- žilo.

Kako bi se bil mogel veseliti gospod Gregorič! Sedel je pri kosilu in se jezil, a ne nad Fran- cozi, ampek nad domačimi ljud- mi, nad mestnimi svetovalci, da trpe vse to, da se ne pritožijo proti takemu postopanju politič- nega oblastva na višje mesto.

"Ugnali bi tega peklenškega Aperta," je dejal, "ugnali, da smo edini. A eden se boji za- mere, drugi za svoj obrt in tretji že misli, da ga bodo obesili, če reče odkrito besedo. To so moške!" Beseda mu je zastala v grlu, ko je zagledal med vrati Aperta in za njim dva voja- ka z nasajenima bajonetoma.

"Ne zamerite, da Vas nade- gujem," je se poklonil komisar gospe, ki je prestrašena skočila k možu.

"Prihajate pa kakor nad raz- bojniške, gospod komisar," je re- kel Gregorič. "Kaj bo dobrega?"

"Po orožje smo prišli."

"Orožje sem že oddal; potrdi- lo pokažem takoj."

"Ni treba. Ali ste pa tudi od- dali vse orožje?"

"To je predrznost. Jaz se bom pritožil zoper tako postopanje; jaz sem mestni svetovalec."

"Vsa čast! A sedaj nas bri- ga le Vaše orožje. Dajte, kar imate, izlepa!"

"Poiščite sami!" je dejal Gre- gorič in pokazal po sobi.

"A morebiti imate kje drugje. Bodite tako dobri in pojdite z nami pod streho!" Gregorič je prebledel.

"Jaz se ne ganem," je dejal odločno.

"To bomo videli." Apert je mignil vojakoma, ki sta zgrabila za puški. Kričec se je oklenila gospa svojega moža, in kričati je začelo dete v postelji.

(Dalje prihodnjic.)

Nemčija je s strogostjo nastopila proti nagem

Berlin, 13. avgusta. Nemški komisar za notranje zadeve, dr. Bracht, je danes strogo nastopil proti širiteljem "nage kulture" v Nemčiji. Nagi ljudje se pojavlja- jo v gledališčih, kabareti in v kopalniščih. Vlada je to sedaj prepovedala in zagrozila strogo kazen. Vlada pravi, da jo je ostru kritika v drugih deželah pripel- jala do teh odredb. Obenem iz- javlja, da je naga kultura popol- noma degradirala nemško ženo gle- de morale.

Italija namerava zapu- stiti Ligo Narodov

Rim, 13. avgusta. Poročila v raznih evropskih časopisih, da namerava Italija izstopiti iz Li- ge Narodov, vpliva nekako blagodejno na laške vladne kroge. Italija je mnenja, da se je ven- dar enkrat začelo upoštevati ne- zadovoljstvo Italijanov v Ligo Narodov in z raznimi konferenca- mi, ki ne pripeljejo do nobenega uspeha. Italija je v resnici en- krat že pol-uradno zagrozila, da izstopi, toda pri tem je ostalo.

Poročen v starosti 9 let, je razporočen

Detroit, 13. avgusta. Ameri- ška sodnija je danes razporočila ženina, ki se je poročil v Indiji v starosti 9 let, dočim je bila ne- vesta stara 8 let: Ratton Sekhon, 29 let star, je povedal na sodni- ji, da se je leta 1912 poročil v Indiji, in da odtodaj še ni videl svoje "žene," ki je bila ob poro- ki stara 8 let. Dobil je razpo- roko.

Dobiček za mesto

Mesto Cleveland je dobilo od Cleveland baseball kluba, ki igra svoje igre v mestnem sta- dionu, \$14,751 najemnine za 12 iger, poleg tega pa je dobila mestna blagajna \$2,000 bonu- sa od najemnine za parkanje avtomobilov. Župana Millerja se je prvotno zelo napadalo, ker je predčasno dovolil igranje v stadionu, toda danes, ko je me- sto naredilo lepe tisočake, pa odobraval nastop Millerja. Indian baseball klub se vrne v Cleveland 8. septembra, ko se bo nadaljevalo z igranjem in bo mesto zopet vleklo lep dobiček.

Zgorel v hiši

John McGovern, 53 let star, je zgorel sinoči, ko se je vnelo ža- ganje, na katerem je spal v ne- kem skladišču na W. 120th St. in Triskett Road. Neki drugi mož- ki, ki je spal z njim, se je pravo- časno rešil.

MALI OGLASI

Stanovanje

se da v najem, štiri snažne sobe, rent samo \$15.00 na mesec. Spodaj. Drugo stanovanje, sedem sob, lahko so dve družini skupaj, dve kuhinji. Rent samo \$20.00 na mesec. Vprašajte na 973 Ad- dison Rd. (Aug. 14. 18.)

Stanovanje

se da v najem, 5 sob, kopalnice, dobra klet. Vprašajte na 1127 E. 66th St. (191)

Farma naprodaj

Naprodaj je lepa slovenska farma, na Dock Road, Madison, Ohio. Dobro obdelana, čedna hi- ša, v hiši plin in elektrika, ob- tlakani cesti. Najboljša zemlja 41 akrov, 12 akrov lepega grozdja, dva konja, krava, pre- šiči, kokoši. Proda se za gotov denar poceni. Pišite tudi iz dru- gih krajev na Anton Kosiček, Dock Road, Madison, Ohio.) (193)

Stanovanje

se da v najem, pet lepih sob, ko- pelnice, vse udobnosti. Zgoraj. Rent samo \$25.00. Vprašajte na 15302 Daniel Ave. (191)

PERRY'S SERVICE STATION

6619 St. Clair Ave.

ARNOLD ZWEIF:

Slučaj narednika Griše

Za "Ameriško Domovino" prestavil M. U.

Prva knjiga

Prvi odstavek

Škarje

Sever je bil pokrit s snegom. Ob golem, počrnem drevesu, ki se je dvigalo v poogljnem gozdu, ki je izgledal kaj črn proti svojemu belemu, snežnemu ozadju, je stal v globokem snegu mož. Porinil si je bil roke globoko v žepe svoje težke obleke, strmel pred se in premišljeval. Misli pa je sledeče: "Maslo, poldrugi funt, dva funta in pol moke, hlebec, ki ga še lahko dostavim in nekaj graha. Da, tako bo prav. Preživela se bo nekaj časa s tem. Dal bom vse skup Fritzketu, ko pojde jutri na dopust. In tudi še lahko zamenjam svoj tobak za nekaj masti: ako narvžem kako marko od svoje plače, mi je bo gotovo kuhar dal. Da, maslo, poldrugi funt." In tako je zopet počel znova premišljevat, kaj lahko še zavije v zavitek, ki ga bo poslal svoji ženi.

In nekje doli, globoko v svoji notranji zavesti, je občutil, da bi rad udaril z nogo ob nogo, ker ga je zeblo. Ni pa mogel tega storiti, ker je bil obut v težke škornje, ki so bile povrh še ovite v nebroj cunj. Stal je v globokem snegu: na obratniku je imel čudne rdeče našive, a na vsakem ramenu krpe modrega blaga s številko. Pod pazduho je tiščal, medtem ko je premišljeval o masti in grahu, dolg, težak kos lesa, na katerem je bil pritrjen zopet kos železa, in kar se je vse skup imelo imenovati puška. Ta mož, kateremu so mehke volnene krpe ščitile ušesa pred mrazom, in ki je tiščal med zobmi kratko pipico, ki je bila tako prirejena, da je lahko v njej kadil mesto tobaka listje, ni stal ob drevesu v požganem gozdu v svojo zabavo. Njega misli so vedno bežale tja proti zahodu, kjer sta ga v kakih dveh ali treh sobicah pričakovala žena in otrok. On je stal tu, medtem ko sta se onadva stiskala tam daleč v sobici. Vedno si je želel k njima, a prišlo je med njiju in njega, nek ukaz: čuvati druge može. Bilo je v zimi leta 1917., a da povemo še bolj natančno, sredi meseca marca. Prebivalci Evrope so bili zapleteni v vojsko, katero so vzdrževali že nekaj časa z nemalo odločnostjo. Sredi nekoga gozda na širnih vzhodnih planotah, katere so bili začasno izvil iz rok Belo-Rusom, je stal ta nemški vojak, korporal Birkholz iz Eberwalde, ter čuval jetnike, ruske vojake, ki so morali sedaj delati za Nemce.

Kakih sedemdeset korakov od njega, na tračnicah, so stali rdeče-rjavi in sivo-zeleni železniški vozovi, katere so nakladali s tramovi in drugim lesom. Ob vsakem vozu sta delala dva moža. Zopet drugi pa so prišli na ramenih iz gozda les, katerega so njih tovariši pred par dnevi posekali in obdelali. Dalje nego bi moglo videti oko, kak dan voznje v vsako smer, se je razprostiral črni gozd — petdeset tisoč oralov nekdanj zdravega dobrega gozda. Zvesto pa so v zadnjem poletju opravile nad njim svoje požigalno delo zažigalne bombe zrakoplovcev in težki naboji poljskih topov. Jelke in smreke, breze in bukve, vse enako; požgane in usahnjene ali pa zaдушene v rasti vsled plinov — vse pokončane, a njih debela so sedaj sekali, da jih uporabijo drugje.

Pri zadnjem vozu sta se pogovarjala dva Rusi o škarjah. "Nemogoče," je dejal manjši,

"Kako naj ti tako stvar skrivim? Jaz se ne bom vmešaval v tako neumnost, Griša." Oni drugi pa je pogledal prijatelja s svojimi izredno učinkovitimi, sivo-modrimi očmi in se nasmehnil: "Saj jih že imam takorekoč v svojem žepu, Aljoša."

In zopet sta nakladala rumenkasto-bele hode, kateri so imeli služiti za one človeške brloge, ki so jih imenovali v vojni kaverne in strelske jarke. Griša je stal na vozu ter nadzoroval nakladanje hlo dov. Od spodaj pa mu jih je podajal Aljoša. Hlodi so bili nekaj krajši kakor je odraščeni možki, kak palec in pol debeli in tako obdelani, da so jih kasneje kaj lahko sestavljali.

"Sedaj rabim samo še škarje," je vztrajal Griša.

Prišlo je pet jetnikov v vrsti, vsak je nosil na ramenih štiri kole. Vrgli so jih na tla ob tračnicah, a nato je vsa sedmorica nekaj trenutkov molče postala. Petorica, ki je prinesla hode, je pobesila roke ter gledala molče ogromen kup lesa.

"Dovolj bo," je dejal Griša. "Idite in pogrejte se, dečki. Čas je."

"Tako je," je pritrdil eden "Zanesemo se na tvojo besedo, Griša." Ostali so prikimali ter odšli. Dalje gori, ob križišču male poljske železnice in velikih tračnic, je gorel velik ogenj. Ob njem so stali ali pa sedeli na tramovih, hlodih in deskah. Stražniki in ruski delavci z nemškimi predelavci, vojaki črnovojniki. Železni kotli s kavo so viseli nad ognjem, a tu in tam si je kak mož popekaval kos kruha. Desno in levo ob progi se je vil gozd. Kakor ožgani strahovi so se odločevala od debelega snega ožgana debela. Solnce je sijalo na debeli, marčni sneg zapadne Rusije. Od težko s snegom obloženih vej so padale debele kaplje, da takoj zopet v senci pod drevesi zmrznejo. Tam daleč na ozorju je vabil človekovo oko moder oblak.

Pomembno je dejal Griša: "Pomlad prihaja."

"Nikar ne skušaj," je dejal karajoče Aljoša. "Da, pomlad prihaja v deželo in razmere se bodo izboljšale. Imeli bomo mahu za ležišče in tudi več hrane bomo dobivali. Nikar ne bodi norec. Griša, ostani. Ne pri-dejš nikamor — niti dvajset vrst ne. Vsa dežela je preplavljena z Nemci — predstraže, vojaška policija in še vsi drugi. Ako greš in te ujamejo — delaj boš še leta in leta zanje, ko bo že sklenjen mir, kakor črnc."

Griši je bilo poverjeno nakladanje vozov, a sedaj je opravljal to delo tiho skoro tajinstveno. In najbrže ni nihče ukazal te potrate prostornine: med ozadjem voza in kupom kolov je pustil mal prehod, katerega je skrbno sedaj pokrival z debelejšimi hlodi. "Hitro, Aljoša, pre-dno se vrnejo!"

In Aljoša je ubogal. Vedel je, zakaj ga prijatelj podviza. V tem prostoru se je hotel Griša skriti, zbežati to noč. Ko bo jama zakrita, bo izgledal voz, kakor da je naložen kakor običajno. Aljoša ni niti trenutek soglašal s prijateljevim početjem. S vsem svojim poštnim srcem, za je skušal pregovoriti, naj opusti namero, ki se je njemu zdela brezupna, nora. Vendar pa je prijatelja v vsem ubogal. V vsem oddelku jetnikov, dvesto-petdeset mož, ki so zadnjih devet mesecev delali hode v jetniškem taborišču v Navarišku, ni bilo

nikogar, ki bi ne izpolnil želje ali bi ne ubogali ukaza narednika Griše Iljiča Paprotkina, sedaj jetnika št. 173. Griša je imel za vsakega dobro besedo, a nad vse so ga spoštovali, ker si je pridobil križ sv. Jurija že v bojih okoli Przemysla. In tudi je vsakdo vedel, da bi jim in jim je tudi že Griša Iljič pomagal, kjer je le mogel. Aljoša, ki je delal z vso ljubeznijo do svojega tovariša, se je pričel potiti: podajal je svojemu tovarišu težke hode, katere je ta premetaval, kakor bi bili navadne vžigalice. Eden, dva, eden, dva: z zamolknim udarom lesa ob les, so padali hlodi drug na drugega ter zakrivali mali presledek, dokler ni bil ta popolnoma prikrit.

Sedaj je stopil Griša na streho svojega zaklona — držala ga je. Nočjo bo zlezal v ta zaklon in se vlegel vanj, kakor se skriva je jazbec v svoj brlog. Proti jutru, okoli četrte ure, bo prišla lokomotiva ter odpeljala ves vlak proti vzhodu. In proti vzhodu je sililo Grišino srece. Mnogo teh železniških vozov z lesom je šlo na samo fronto — in fronta je bil njegov prvi cilj. Bilo je še zgodaj v letu 1917.: ruska vojska, izmučena vsled nešteto izgub, je najprej na svojo roko, a kasneje s pritrditvijo nove vlade, ustavila vsako vojskovanje. Čudne stvari so se dogajale v Petrogradu: vsemogočni car, mali Bog, Nikolaj drugi, se je odpovedal vladanju, da reši kromo za svojega sina. Veliki knez Mihael, ki je bil izbran regentom, je predal moč v roke izgnajočega parlamenta, dume. Vojasvo je streljalo na carske straže, rdeča zastava je vihrala nad Petrogradom, v Moskvi, Jekaterinburg, Kronstadt in Kazanu... Schlüsselburg je bil razstreljen; zločinci, izpuščeni na svobodo, generali zaprti v ječe, ministri izgnani, admirali utopljeni, postreljeni, izgnani iz domovine. In na njih mestih kak čudni novi ljudje! V onem trenutku so vodili usodo Rusije nekateri civilisti: bogati trgovci Rodzijanko, bogati veleposestnik Lvov, profesor Miljukov in prebrisani, izvežbani odvetnik revežev, Kerensky.

Rusija se je prenarajala, Rusija je čakala miru z orožjem ob svojih nogah. Ogenj med nemškimi in ruskimi strelskimi jarkami je ponehal: vse je bilo le bratstvo. In ker je imela vojna nehati vsak čas, so prihajali v svoje rodne kraje ubežniki. Griša Iljič Paprotkin pa je imel domačijo v Vologdi, tamkaj daleč na severno-vzhodu ogromne ruske zemlje in, ako je hotel videti svojo ženo in otroka, je moral za rusko fronto.

Tak je bil njegov načrt. Ubežal bi Nemcem: dalje ni mogli prestatjati. Z novim letom in potrditvijo raznih vesti je postalo njegovo srce kaj čudno nemirno: počasne, težke misli se se dan za dnem strnjevale v eno: domov mora. Bodičasta žica, ukazi neumnih Nemcev, ki so bili tako prestrašeni, da ti skoro dihati niso pustili in bi skoro hoteli, da dihaš po številkah:

"vdihaj, izdihaj, sedaj si ubriš nos, sedaj pojdi na stranišče" — zatohli prostori v barakah, kjer je spal, in strmeče oči častnikov — vse to ga je morilo. Že šestnajst mesecev je bil nemški vojni ujetnik — a sedaj ne bo niti en dan več. Še to noč bo nastopil pot k Marfi Ivanovi in k svoji mali Jeliasavjeti, katere ni še nikdar videl. Kakor pade kamen, tako je bil njegov sklep trden. In ker je potreboval v ta namen škarij za žico, a je bil Aljoša pomočnik naredniku, ki je skrbel za orodje, jih bi Aljoša lahko ukradel. Vsa ostala pot bo lahka.

"Sedaj pa se požuri, Aljoša," je dejal neomajno, ker je videl, da tovariš molči. Pri srcu mu je postalo težko, ko je pomislil, da bo zapustil prijatelja Aljošo. Ko bo pa vojna minula, se bo sta zopet sestala. Tisočkrat sta že o tem govorila. On pa ne more več čakati, tudi če bi hotel. V njegovem srcu ni bilo več mesta za čakanje. Roka ga je srbel neznanskega, vedno naraščajočega nagona, ki ga je silil, da potolče vse, kar mu je na poti in si pribori prosto pot. Surove besede še bolj surovih korporalov so skakale v njegovih možganih kakor pekoče iskre. Mora iti, sicer se še kaj zgodi. Aljoša je vse to vedel. Urno in ročno je podajal tovarišu hode, kup lesa je rastel. Konečno ni bilo na snegu več lesa. Aljoša je prekrizal roke na prsih. Griša je skočil raz voza, si nataknil velike, sive rokavice, katerih ni mogel nositi, kadar je delal — šla sta k ognju. Medtem je onih petero mož, ki so nosili hode, odšlo k svojim tovarišem, ki so les vozili iz gozda z malimi vozički poljske železnice. Žage in jetniško taborišče, mala vasica sredi ogromnega navariškega gozda, sta bila postavljena vrh malega griča, kake tri kilometre od železniške proge. Do križišča ni bilo treba stroja, ker so z

griča spuščali vozičke poljske železnice na ta način, da se je nanj postavil mož žter s hodom vodil brzeči voz. Baš tedaj se je prikazal na enem teh vozičkov korporal Printz, svetlolas, živahen mladenič, katerega so dodelili črnovojnikom, potem ko se mu je zazdravila težka rana. Kakor sam peklenšček je grmel s trušcem v dolino.

"In ti boš nočjo zbežal iz taborišča ter zaupal svoje življenje stvari, ki povzroča tak neznanjski trušč?" je zašepetal Aljoša Griši, ki si je baš tedaj tlačil v pipo dvomljivega jetniškega tobaka, ter nato ponudil mehur svojemu tovarišu.

Griša pa je hudomušno dregnil Aljošo v rebra ter dejal: "Tepček, pozabil si veter: čim zaide solnce, bodo stokala drevesa, kakor bi jih bil najel, kakor bi bila v njih vrhovih sam vrag in njegova babica. Nočem, da mi daš škarje pred osmo uro. Ob poldevetih, po večernem pregledu, izginem. Kakaj ne greš tudi ti? Aljoša — midva! Prebila bi se."

Aljoša se je nasmehnil. "Ne verjamem, Griša. Meni ne uga-ja."

"Kaj pa ne uga-ja vašemu tovarišu?" je vprašal izza ognja narednik Leszinsky. Razumel je namreč ruski in tudi vedel, da sta Griša in Aljoša velika prijatelja in ljubljena vseh jetnikov.

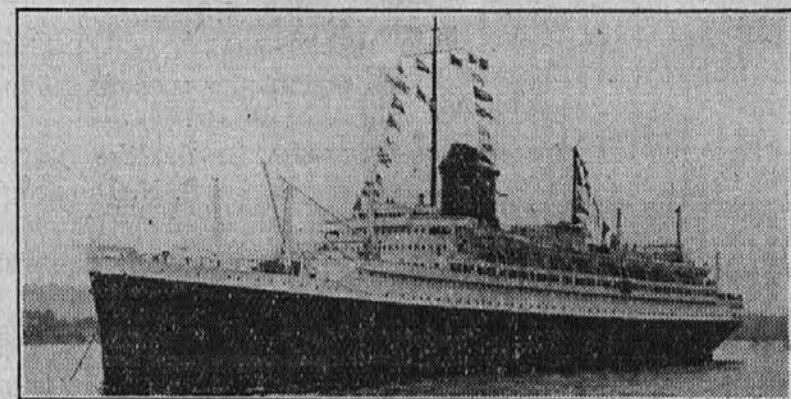
"I, vreme," je odvrnil živahno Griša. "Pravi, da bo deževalo." Korporal Birkholz, ki je pričoračil od svoje jelke k ognju — za pet minut bo namreč poljski počitek, prišle bodo poljske kuhinje in tudi je že končal v svojih mislih zavitek, ki ga je

nameraval poslati svoji ženi — Birkholz, kolar iz Berlinske ulice v Eberwalde, je prislonil svojo puško k drevesu, sedel na kup desk ter si grel pri ognju roke.

(Dalje prihodnjič)

POCENI, UDOBNO IN HITRO

bodo potovali v stari kraj oni Slovenci, ki se bodo udeležili JESENSKEGA IZLETA na najnovejšem, najudobnejšem in najmodernejšem parniku Francoske Linije

"CHAMPLAIN" 4. oktobra t. l.

NIZKE CENE TRETJEGA RAZREDA:

Do Havre samo	.....\$ 69.50
Železnica Havre do Ljubljane	..... 14.75
Do Havre in nazaj samo	..... 123.00
Do Ljubljane in nazaj samo	..... 159.00

Davek dodatno

Za vsa pojasnila o parniku, potnih listih, permitih itd. obrnite se takoj na:

AUGUST KOLLANDER CO.

6419 St. Clair Avenue Cleveland, O.

ali pa na:

French Line

26 Public Square Cleveland, O.

Aug. Kollander Co.

(poprej Mihelich Co.)

6419 St. Clair Ave.

v Slovenskem Narodnem Domu

PRODAJA parobrodne listke za vse prekmorske parnike;

POŠILJA denar v staro domovino točno in po dnevnih cenah;

IZDELUJE vsakovrstne notarske listine, kakor: izjave, kupne pogodbe, pooblastila in testamente.

CENE ZMERNE. POSTREŽBA TOČNA. POSLUŽITE SE TEGA SLOVENSKEGA PODJETJA

Michael Casserman

18700 Shawnee Ave.

PLUMBING & HEATING

Kenmore 3877

JOSEPH J. OGRIN

ODVETNIK

401 Engineers Bldg.

Main 4128

Zvečer:

15621 Waterloo Rd.

Kenmore 1694

ZA SELITEV

IN DOBER PREMOG SE PRIPOROČAM

ANTON SEDMAK

1139 Norwood Rd.

HEnderson 1920

Dobra postrežba po zmernih cen

Model A (tudi model B) Maytag, najboljši pralni stroj, z velikim, četverooglatim čebrom iz aluminija in slavnim Maytag roller iz žemalcem vode. ZNIZAN

\$26.00

MANDEL HARDWARE
15704 Waterloo Rd.
Kenmore 1282

SEE Niagara Falls

ONLY \$3.75 One Way \$6.50 ROUND TRIP between CLEVELAND and BUFFALO Autos, any size, carried for only \$3.75 (\$4.75 July 1st to Sept. 14th inclusive) Why drive when you can put your car aboard for less than the cost of oil and gas? More restful... cheaper... and saves a day. Steamers each way, every night, leaving at 9:00 P.M., May 15th to November 1st. CLEVELAND AND PORT STANLEY, CANADA, DIVISION July 1st to Sept. 5th incl. on Friday, Saturday and Sunday only \$3.00 one way; \$5.00 Rd. Trip. Any car only \$3.75.

THE CLEVELAND AND BUFFALO TRANSIT COMPANY Ask your Local Tourist or Ticket Agent for new C & B Line Folder, including Free Auto Map and details on our All Express Trips. East 9th Street Pier Cleveland, Ohio

PIKNIK

bo popolen uspeh, ako ga oglašate v "AMERIŠKI DOMOVINI" Društva imajo izjemne cene na oglasih!

Vsa družina bo poletela preko Atlantika. To je polkovnik George Hutchinson, njegova žena in dve hčerki. Poleteli bodo iz Washingtona v London. Družina je že napravila 21,000 milj zračne poti, ko je poletela v vsako državo ameriške Unije. Polet bodo napravili proti koncu avgusta.